

“Det er kun dagvagten”

Hvert efterår underviser jeg i omsorg, og den undervisning giver altid anledning til en hel del spekulationer over, hvad omsorg egentlig er. Gennem årene har jeg læst en del om det, men alligevel har jeg svært ved præcist at gøre rede for omsorgens substans, uden at det bliver en meget lang udredning. Faktisk er det ofte nemmere at beskrive, hvad det *ikke* er. I al fald når man ser omsorg – eller mangel på samme – udøvet i det levede liv. Et eksempel på dette oplevede jeg under et besøg hos en nær pårørende, som bor på plejehjem. Min pårørende er dement, men har fortsat lyse perioder, hvor han med en vis tydelighed ser sig selv og sin situation. Under vores samtale beklagede han sig over, at han havde svært ved at høre, hvorfor han ikke deltog i plejehjemmets højtæltningsseancer og busture. Jeg påpegede nødvendigheden af, at han anvender sine høreapparater, som han ikke havde på den pågældende dag. Af erfaring ved jeg, at de er låst inde i medicinskabet, fordi min pårørende risikerer at forlægge dem, hvis personalet ikke hjælper med at sætte dem i og tage dem ud igen. Da aftenvagten dukkede op, spurgte jeg derfor, om der var mulighed for, at min pårørende kunne få låst sine høreapparater ud og hjælp til at sætte dem i. ”Det har vi ikke noget at gøre med i aftenvagten. Det har vi slet ikke tid til. Vi er kun to. Det er kun dagvagten, som hjælper med den slags”, var det svar, jeg fik. Noget overrasket spurgte jeg så, om det ville være muligt, at jeg fik adgang til høreapparaterne og satte dem i, hvilket aftenvagten indvilligede i, idet hun dog understregede, at hun ”slet ikke havde tid til at hjælpe mig”. I løbet af tre minutter havde jeg både skiftet batterier på apparaterne og sat dem i. Jeg vil gerne understrege, at plejehjemmet er et godt sted. Der dufter af hjemmelavet mad, der er daglige aktiviteter og overskud til at tage beboerne med på ture ud af huset. En stor lukket sansehøve er også ved at blive anlagt rundt om bygningen. Personalet virker imødekommende, men på en eller anden måde er der altså lavet en opgavefordeling, som betyder, at hvis en beboer ikke får høreapparater på i dagtimerne, er løbet kørt for den dag. Jeg ved udmærket, at min pårørende kan have afslået at få høreapparater på tidligere på dagen. Det er sket før. Måske synes han ikke, der er noget vigtigt at høre først på dagen. Måske har han glemt, at han har nedsat hørelse. Men alligevel. Jeg kan ikke lade være med at opfatte det som ikkeomsorg, når der ikke er tid til at hjælpe et menneske, som er i sit livs sidste fase, med så basal en ting som at få høreapparater på og dermed forbedre kontakten til omverdenen. Men man kan ikke efterspørge omsorg. Man kan bede om at få en kop kaffe, men man kan ikke bede om at få omsorg. At have behov for omsorg er ingen handling og kræver ingen særlige evner. Fx har spædbørn stærkt brug for omsorg for overhovedet at kunne overleve, men de kan ikke formulere deres behov. Omsorg udspiller sig mellem mennesker og er handlinger, der kræver særlige evner af omsorgsyderen. Først og fremmest skal omsorgsyderen kunne sætte sig i den andens sted, men også kunne vurdere, hvad det er bedst at gøre i en given situation. Regler og rigide opgavefordelinger bør ikke stille sig i vejen for, at mennesker

kan få omsorgsfuld hjælp til aktiviteter, som med et snuptag kan forandre en dag i isolation og ikkehørende ensomhed til en dag med kommunikation og interaktion med omverdenen. Uanset hvad tid på døgnet behovet måtte melde sig.

Bente Martinsen Woythal

Erratum: Artiklen 'Lovmæssige og etiske dilemmaer ved brug af hjertestartere på plejehjem' af Joensen & Hall bragt i Klinisk Sygepleje 1-2018 er nu at finde i en ny version på www.idunn.no, da lovgivningen på området er ændret. Forfatterne understreger, at lov om patienters retsstilling er gældende på Færøerne, og at det er denne, som lægges til grund i artiklen. I Danmark har patienter ifølge paragraf 26 i afsnittet om patienters retsstilling ret til at oprette et livstestamente, som er bindende for personalet. På Færøerne foreligger denne mulighed ikke. At ordlyden 'uafvendelig død' i paragraf 25 i samme afsnit ikke er medinddraget i argumentationen, er et bevidst fravalg fra forfatternes side, da man ikke automatisk kan fremføre, at et menneske, som bor på et plejehjem, er uafvendeligt døende.